

ZAKON

O ZAŠTITI PRIRODE

(Objavljen u "Sl. listu SRCG", br. 36/77, 39/77, 2/89, 29/89, 39/89, 48/91, 17/92, 27/94)

I. OPŠTE ODREDBE

Clan 1.

Ovim zakonom štiti se priroda kao cjelina, a narocito prostori posebne prirodne vrijednosti, prirodne znamenitosti i prirodne rijetkosti koje su zbog zdravstvene, kulturne, obrazovno-vaspitne, naucne, istorijske, estetske i turisticko-rekreativne vrijednosti od posebnog znacaja za život i rad radnih ljudi, gradane i društvenu zajednicu.

Clan 2.

Zaštita prirode se sprovodi narocito:

- utvrđivanjem odnosa covjeka prema prirodi radi obezbjeđivanja trajnog korišćenja prirode;
- stavljanjem pod zaštitu pokretnih i nepokretnih objekata žive i nežive prirode;
- sprecavanjem svih radnji koje bi mogle neposredno ili posredno narušiti prirodu, a narocito posebno zašticene objekte prirode;
- stvaranjem što povoljnijih uslova za njihovo cuvanje i održavanje i
- preduzimanjem i drugih mjera radi obezbjeđenja trajnog korišćenja prirode.

Clan 3.

O zaštiti prirode staraju se opštine i Republika, samoupravne interesne zajednice, organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice, radni ljudi i gradani.

Radni ljudi i gradani, organizacije udruženog rada, opštine i Republika, samoupravne interesne zajednice i druge samoupravne organizacije i zajednice imaju pravo da koriste prirodna bogatstva i obavezu da ih obnavljaju i unapreduju i da ne narušavaju neophodnu ekološku ravnotežu.

Clan 4.

Opštine i Republika, u okviru svojih prava i dužnosti, obezbjeđuju vršenje djelatnosti zaštite prirode, prate stanje i razmatraju probleme zaštite prirode i vrše druge poslove utvrđene ovim zakonom i drugim propisima.

Clan 5.

Sredstva za zaštitu prirode udružuju radnici, drugi radni ljudi i građani u samoupravnim interesnim zajednicama u oblasti kulture i drugim oblastima, neposredno ili preko svojih samoupravnih organizacija i zajednica, na osnovu programa razvoja i unapređivanja zaštite prirode.

Sredstva za zaštitu prirode mogu da obezbjeđuju i opštine i Republika.

Sredstva za zaštitu prirode obezbjeđuju se iz prihoda od korišćenja zaštićenih objekata prirode, i na drugi način.

Sredstva za zaštitu prirode obezbjeđuju i organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice koje koriste prirodu i njena bogatstva, na osnovu samoupravnih sporazuma i društvenih dogovora.

Clan 6.

Zaštita prirode je djelatnost od posebnog društvenog interesa.

Clan 7.

Odredene poslove zaštite prirode vrši Republicki zavod za zaštitu prirode (u daljem tekstu: Republicki zavod) kao organizacija udruženog rada, ukoliko pojedini poslovi nijesu zakonom ili drugim propisima stavljeni u nadležnost drugih organizacija udruženog rada ili organa.

U opštini se može osnovati opštinski zavod za zaštitu prirode.

Za teritoriju dvije ili više opština može se osnovati meduopštinski zavod.

Clan 8.

Prilikom korišćenja prirodnih bogatstava za potrebe privrede i drugih djelatnosti, radnje koje bi mogle promijeniti geomorfološke, biološke i druge karakteristike prirodne sredine i radnje koje bi mogle oštetiti objekte prirode mogu se vršiti u skladu sa ovim zakonom.

Clan 9.

Organizacije udruženog rada i druge samoupravne organizacije i zajednice (u daljem tekstu: organizacije) koje pripremaju programe i planove u vezi sa korišćenjem prirodne sredine, kao i tehnicku dokumentaciju za izgradnju objekata koji bi mogli u znatnoj mjeri

da ugroze ili naruše prirodnu i životnu sredinu, dužne su da izrade i odgovarajuću dokumentaciju o zaštiti te sredine.

Organ, odnosno organizacija koja vrši poslove zaštite prirode ima pravo da u vezi sa izgradnjom objekata iz stava 1. ovog člana daje mišljenje i predloge koji se moraju uzeti u obzir u postupku izrade i usvajanja planova i programa, kao i tehničke dokumentacije za izgradnju takvog objekta.

Ako se u toku izgradnje investicionih objekata preduzimaju radovi u prirodnoj sredini koji bi mogli uništiti ili u većem stepenu narušiti bitna svojstva te sredine, investitor, odnosno izvodac radova dužan je da preduzme odgovarajuće mjere zaštite.

Nadzor nad primjenom odredaba st. 1. i 3. ovog člana vrše nadležni organi uprave.

Član 10.

Prostori posebne prirodne vrijednosti, prirodne znamenitosti i prirodne rijetkosti stavlja se pod posebnu zaštitu (u daljem tekstu: zaštićeni objekti).

Zaštićenim objektima smatraju se objekti koji su zakonom ili odlukom skupštine opštine, odnosno aktom organizacije stavljeni pod posebnu zaštitu.

Akt o stavljanju pod posebnu zaštitu objekata prirode kao i utvrđivanje posebnog režima zaštite zasniva se na stručnim nalazima i planovima razvoja.

Član 11.

Imaošem zaštićenog objekta, u smislu ovog zakona, smatra se nosilac prava korišćenja na zaštićenim objektima u društvenoj svojini, odnosno nosilac prava svojine i drugo lice koje po bilo kom pravnom osnovu drži zaštićeni objekat.

Ako nosilac prava korišćenja, odnosno prava svojine na zaštićenom objektu nije poznat, o zaštićenom objektu stara se opština na čijoj se teritoriji nalazi objekat prirode, dok se ne utvrdi nosilac prava korišćenja, odnosno prava svojine.

Član 12.

Svrhu i način korišćenja zaštićenih objekata u društvenoj svojini određuje skupština opštine ili organ koji ona odredi, po prethodno pribavljenom mišljenju nadležnog zavoda za zaštitu prirode.

Član 13.

Pravo korišćenja, odnosno pravo svojine na zaštićenom objektu može se, u skladu sa zakonom, ograničiti radi zaštite, konzervacije ili restauracije zaštićenog objekta ili radi zadovoljavanja kulturnih i drugih potreba, ako je to u opštem interesu.

Pravo korišćenja na zaštićenom objektu može se, u skladu sa zakonom, prenijeti sa jednog na drugog nosioca prava korišćenja, a pravo svojine na nepokretnom zaštićenom objektu može se eksproprijirati, ako je to u opštem interesu utvrđeno, u skladu sa zakonom.

U pogledu prenošenja prava korišćenja i eksproprijacije iz st. 1. i 2. ovog člana primjenjuju se odredbe Zakona o eksproprijaciji ako zakonom nije drukčije određeno.

Postojanje opšteg interesa u smislu st. 1. i 2. ovog člana utvrđuje se rješenjem opštinskog organa uprave nadležnog za poslove zaštite prirode.

Član 14.

Organi i organizacije koje vrše poslove zaštite prirode dužni su da u vršenju tih poslova saraduju sa imalcima zaštićenih objekata.

Član 15.

Oslobodeni su od plaćanja sudskih taksa podnesci, rješenja, odluke i drugi akti u vezi sa zaštitom zaštićenih objekata.

Imalci zaštićenih objekata uživaju u pogledu tih objekata poreske i druge olakšice predviđene posebnim propisima.

II. ZAŠTICENI OBJEKTI

Član 16.

Zaštićeni objekti, u smislu ovog zakona, su:

- prirodni parkovi i predjeli;
- rezervati prirode;
- spomenici prirode;
- memorijalni prirodni spomenici;
- pojedine biljne i životinjske vrste.

Član 17.

Prirodni parkovi i predjeli mogu biti:

- nacionalni parkovi;

- regionalni parkovi (parkovi prirode);
- posebni prirodni predjeli.

Clan 18.

Nacionalni parkovi, su prostori izuzetnih i višestrukih prirodnih vrijednosti, koji omogućavaju naucnu, vaspitno-obrazovnu, kulturnu, ekonomsku i rekreacionu funkciju.

Najmanja površina nacionalnog parka iznosi 3000 ha od cega 1000 ha izvorne prirode.

Regionalni parkovi su veci predjeli sa izraženim prirodnim i stvorenim vrijednostima, koji se isticu svojim biološkim i ekološkim znacajem, a omogućavaju rekreativnu, zaštitnu i vaspitno-obrazovnu funkciju.

Posebni prirodni predjeli su prirodni ili kultivisani predjeli vece estetske, pejzažne ili kulturno-istorijske odnosno etnografske vrijednosti, s pretežno rekreativnom funkcijom.

U regionalnom prirodnom parku mogu se vršiti privredne i turisticko-rekreativne djelatnosti koje po svom karakteru, obimu i nacinu sprovođenja nece narušiti osnovni prirodni izgled i ljepotu predjela, niti dovesti do promjene osnovnih svojstava zbog kojih je podrucje stavljeno pod zaštitu.

U posebnim prirodnim predjelima dozvoljene su samo radnje koje su u skladu sa svojstvima i namjenom prostora i koje ne mogu bitnije izmijeniti ta svojstva.

Clan 19.

Rezervati prirode mogu biti:

- opšti (strogi) rezervati prirode;
- posebni (specijalni) rezervati prirode.

Clan 20.

Opšti (strogi) rezervati prirode su predjeli izvorne ili neznatno izmijenjene prirode, s posebno izraženom naucnom funkcijom. Namijenjeni su održavanju genetskih izvora i ekosistema u dinamicnom i evolutivnom stanju.

Posebni (specijalni) rezervati prirode su predjeli u kojima je osobito izražena jedna ili nekoliko prirodnih vrijednosti (biljne ili životinjske vrste i njihove zajednice, reljef, vode) ili procesi, sa izrazito naucnom i vaspitno-obrazovnom funkcijom.

Clan 21.

Spomenici prirode su pojedinačna prirodna dobra ili djelovi prirode (geomorfološkog, geološko-palantološkog ili hidrološkog karaktera, primjerci biljnog svijeta, prostorno mali botanicki ili zoološki lokaliteti i drugi objekti) koji zbog svojih specifičnih, ugroženih ili rijetkih odlika, svojstava, izgleda ili lokacije imaju posebnu naučnu, vaspitno-obrazovnu, kulturnu ili estetsku vrijednost.

Clan 22.

Memorijalni prirodni spomenici su pojedinačni djelovi prirode ili prostori posebnih prirodnih vrijednosti koji su vezani za neki istorijski ili legendarni događaj.

Clan 23.

Briše se. ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

Clan 24.

Briše se. ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

Clan 25.

Pojedine biljne i životinjske vrste su one biljne i životinjske vrste, koje zbog svoje rijetkosti, prorijedenosti ili ugroženosti uživaju posebnu zaštitu.

Biljne i životinjske vrste iz stava 1. ovog clana i njihovi razvojni oblici, legla i gnijezda ne smiju se uklanjati sa svojih staništa, oštećivati i uništavati, odnosno proganjati, uznemiravati, hvatati ili ubijati.

Staništa biljnih i životinjskih vrste iz stava 1. ovog clana, ne smiju se oštećivati ili uništavati.

Radnje iz st. 2. i 3. ovog clana dozvoljene su samo u naučno-istraživačke svrhe, po odobrenju Republickog zavoda.

Clan 26.

Briše se. ("Sl. list SRCG", br. 2/89)

Clan 27.

Nacionalni parkovi proglašavaju se zakonom.

Regionalni prirodni parkovi i posebni prirodni predjeli stavljaju se pod zaštitu odlukom skupštine opštine.

Ako se regionalni prirodni park prostire na teritoriji dvije ili više opština, odluku o proglašenju donijeće sporazumno zainteresovane skupštine opština.

Ako postoji opravdani interes za zaštitu regionalni park može se proglasiti zakonom.

Memorijalni prirodni spomenici stavljaju se pod zaštitu odlukom skupštine opštine po prethodno pribavljenom mišljenju republickog zavoda.

Ostali objekti prirode stavljaju se pod zaštitu rješenjem Republickog zavoda.

Mjere zaštite na prostornom objektu prirode primjenjuju se od pokretanja inicijative za njegovo stavljanje pod zaštitu.

III. PRAVA I OBAVEZE IMALACA ZAŠTICENIH OBJEKATA

Clan 28.

Imalac zaštićenog objekta dužan je da ga brižljivo cuva i održava i da na vrijeme preduzima i izvršava sve propisane tehnicko-zaštitne mjere za njegovo održavanje, kao i da obavještava nadležni zavod o svim promjenama koje bi mogle dovesti do narušavanja ili uništavanja njegovih bitnih svojstava.

Clan 29.

Ako imalac zaštićenog objekta ne izvrši tehnicko-zaštitne mjere za zaštitu objekta prirode nadležni zavod će ga opomenuti i odrediti mu rok u kome je dužan da odredenu mjeru izvrši, uz upozorenje da će u protivnom takva mjera biti izvršena o njegovom trošku.

Clan 30.

Ako imalac zaštićenog objekta nemarno cuva ili nestručno održava zaštićeni objekat, tako da postoji opasnost za njegovo oštećenje ili uništenje, a ni poslije opomene ne obezbijedi uslove za njegovo pravilno cuvanje i stručno održavanje, opštinski organ uprave nadležan za poslove zaštite prirode, na predlog nadležnog zavoda, može rješenjem odrediti da se zaštićeni objekat preda na upravljanje staraocu određenom za tu svrhu. Staralac može biti zainteresovano udruženje, organizacija udruženog rada, mjesna zajednica, druga samoupravna organizacija i zajednica ili pojedinac.

Imalac zaštićenog objekta protiv rješenja iz stava 1. ovog clana ima pravo žalbe. Žalba ne odlaže izvršenje rješenja.

Staralac je ovlašćen da preduzme sve propisane tehnicko-zaštitne mjere za održavanje zaštićenog objekta. Radnje koje bi mogle prouzrokovati promjene na zaštićenom objektu staralac može preduzeti samo uz saglasnost nadležnog zavoda.

U slučajevima iz st. 1. i 3. ovog člana troškovi održavanja zaštićenog objekta padaju na teret imaoaca, a privremeno ih podmiruje opština, uz pravo regresa od imaoaca zaštićenog objekta.

Opštinski organ uprave nadležan za poslove zaštite prirode razriješice staraoca od dužnosti ako imalac zaštićenog objekta dokaže da je obezbijedio uslove za njegovo pravilno stručno održavanje.

Član 31.

Ako se redovnim korišćenjem zaštićenom objektu nanosi šteta, opštinski organ uprave nadležan za poslove zaštite prirode, po prethodno pribavljenom mišljenju nadležnog zavoda, naložice imaoцу zaštićenog objekta da korišćenje tog dijela prirode vrši na način kojim mu se neće nanijeti šteta, a ako je to potrebno radi zaštite prirode može se ograničiti ili zabraniti njegovo korišćenje u određene svrhe.

Ako zbog mjera iz stava 1. ovog člana imalac zaštićenog objekta gubi prihode, opština čiji je organ naredio takve mjere dužna je da imaoцу zaštićenog objekta nadoknadi prihode koje gubi. Ova naknada se određuje u visini prihoda kojih je imalac lišen, a najviše do visine prometne vrijednosti zaštićenog objekta kao korisne stvari.

Član 32.

Troškove u vezi sa cuvanjem i održavanjem zaštićenog objekta i sprovođenjem propisanih i naredenih tehnicko-zaštitnih mjera snosi imalac zaštićenog objekta.

Ako održavanje zaštićenog objekta ili radovi na njegovog konzervaciji ili restauraciji, uključujući i propisane ili naredene tehnicko-zaštitne mjere, zahtijevaju vanredne troškove koji prelaze prihode ili druge materijalne koristi koje imalac stice od zaštićenog objekta, imalac nije dužan da snosi troškove preko iznosa tih prihoda ili koristi. Vanredne troškove koji prelaze prihode od zaštićenog objekta snosi organ, odnosno organizacija koja je svojim aktom stavila objekat pod posebnu zaštitu.

Član 33.

U slučaju organizovanja značajnih naučnih i drugih izložbi Republički zavod može, na zahtjev organizacije udruženog rada, druge organizacije ili državnog organa, rješenjem da naloži imaoцу zaštićenog objekta da ga preda na određeno vrijeme organizaciji udruženog rada, drugoj organizaciji ili državnom organu radi izlaganja.

Organizacija ili organ kome se radi izlaganja predaje zaštićeni objekat na određeno vrijeme, snosi troškove u vezi sa izlaganjem i odgovara za oštećenje zaštićenog objekta.

Član 34.

Imalac pokretnog zaštićenog objekta dužan je da svako njegovo premještanje prijavi opštinskom organu uprave nadležnom za zaštitu prirode najmanje 30 dana prije premještanja.

Organ iz stava 1. ovog clana može rješenjem zabraniti premještanje zaštićenog objekta ako nadležni zavod utvrdi da bi se time zaštićeni objekat mogao oštetiti ili ako postoje posebni razlozi za njegovo zadržavanje na dotadašnjem mjestu. U slučaju da nadležni organ ne donese rješenje u roku od 30 dana od dana podnijete prijave, smatra se se da ne postoji smetnja za premještanje zaštićenog objekta.

Prenošenje pojedinih djelova ili razvojnih oblika zaštićenog objekta vrši se pod uslovima iz st. 1. i 2. ovog clana.

Opštinski organ uprave nadležan za poslove zaštite prirode dužan je da o izvršenom premještanju zaštićenog objekta iz st. 1. i 2. ovog clana obavijesti nadležni zavod radi upisa prenošenja u registar zaštićenih objekata.

Clan 35.

Imalac zaštićenog objekta dužan je da dopusti istraživanje i proučavanje zaštićenog objekta, u naučne i umjetničke svrhe, licu koje za to ima odobrenje nadležnog zavoda za zaštitu prirode.

Imalac stvari, za koju se pretpostavlja da je od interesa za posebnu zaštitu, mora organizaciji udruženog rada ili licu ovlaštenom od nadležnog zavoda da dopusti da stvar pregleda ili izvrši potrebno istraživanje ili proučavanje.

Clan 36.

Opštinski organ uprave nadležan za poslove zaštite prirode može, po prethodno pribavljenom mišljenju Republickog zavoda, rješenjem odrediti da je imalac zaštićenog objekta dužan da ga učini pristupačnim javnosti, na način i pod uslovima određenim tim rješenjem, ako je to s obzirom na značaj zaštićenog objekta neophodno radi zadovoljenja društvenih potreba.

Clan 37.

Imalac zaštićenog objekta dužan je da, prilikom njegovog otuđenja ili davanja u posjed, saopšti novom imaocu da se taj objekat nalazi pod zaštitom kao i da mu preda akte koji se na njega odnose.

U odnosu na zaštićeni objekat novi imalac ima prava i obaveze ranijeg imaoca.

Clan 38.

U slučaju prodaje zaštićenog objekta u svojini građana ili građansko-pravnih lica u čije su održavanje ili konzerviranje uložena znatnija društvena sredstva, imalac je dužan da nadoknadi iznos za koji se usljed ulaganja tih sredstava povećala vrijednost zaštićenog objekta.

Potraživanje naknade iz stava 2. ovog člana za društvena sredstva uložena u nepokretni zaštićeni objekat obezbjeđuje se hipotekom na zaštićenom objektu.

Član 39.

Na pravo prece kupovine zaštićenog objekta u svojini građana shodno se primjenjuju propisi koji se odnose na pravo prece kupovine spomenika kulture.

IV. REGISTROVANJE ZAŠTICENIH OBJEKATA I MJERE ZAŠTITE PRIRODE

Član 40.

Aktom o stavljanju objekta prirode pod posebnu zaštitu utvrđuju se tehnicko-zaštitne mjere za njegovo održavanje.

Objekat prirode, za koji se vodi postupak radi stavljanja pod posebnu zaštitu smatra se zaštićenim, po odredbama ovog zakona, od dana kada je imalac takvog objekta obaviješten da je pokrenut postupak.

Ako nadležni organ, odnosno organizacija ne donese akt o stavljanju objekta prirode pod zaštitu, u roku od četiri mjeseca od dana kad je imalac objekta obaviješten o pokretanju postupka, smatra se da je postupak obustavljen.

Član 41.

Svaki zaštićeni objekat upisuje se u registar zaštićenih objekata na osnovu akta o stavljanju tog objekta pod posebnu zaštitu.

Registar zaštićenih objekata prirode vodi nadležni zavod.

Republički zavod vodi centralni registar zaštićenih objekata za Socijalisticku Republiku Crnu Goru.

Funkcioner koji rukovodi republičkim organom uprave nadležnim za poslove kulture donosi bliže propise o sadržini i načinu vodenja registra zaštićenih objekata.

Član 42.

Registar zaštićenih objekata sadrži narocito: naziv objekta koji je posebno zaštićen, njegov opis, mjesto na kome se objekat nalazi, granice predjela, odnosno okoline koja se zaštićuje, ime imaoaca, promjene na objektu, podatke o konzervatorskim i naučno-

istraživačkim radovima, kao i podatke o troškovima održavanja ili konzervacije zaštićenog objekta u svojini gradana i građansko-pravnih lica podmirenim iz društvenih sredstava.

Upis, promjene upisa i brisanje iz registra zaštićenih objekata vrši se na osnovu rješenja nadležnog zavoda i o tome se obavještavaju imalac i opštinski organ uprave nadležan za poslove zaštite prirode na cijem se području takav objekat nalazi.

Upis u registar zaštićenih objekata objavljuje se u "Službenom listu Socijalističke Republike Crne Gore".

Clan 43.

O upisu u registar nepokretnih zaštićenih objekata i o njihovom brisanju iz registra nadležni zavod je dužan da obavijesti nadležni opštinski sud ili organ uprave nadležan za poslove katastra radi upisa u zemljišne, odnosno posjedovne knjige.

Clan 44.

Ako nadležni zavod za zaštitu prirode, uz pribavljeno mišljenje Republickog zavoda utvrdi da je registrovani zaštićeni objekat izgubio vrijednost zaštićenog objekta brisace se iz registra zaštićenih objekata.

Nadležni zavod za zaštitu prirode dostavlja rješenje iz stava 1. ovog clana imaoću zaštićenog objekta, opštinskom organu uprave nadležnom za poslove zaštite prirode opštine na cijoj se teritoriji nalazi zaštićeni objekat i Republickom zavodu.

Clan 44a

Na zaštićene objekte stavlja se oznaka da su pod zaštitom.

Nacin stavljanja oznake iz stava 1. ovog clana, utvrđuje Republicki zavod.

Clan 45.

Organizacije nadležne za izradu prostornih i urbanističkih planova, šumsko-privrednih, vodoprivrednih, lovno-privrednih i ribolovnih osnova u postupku izrade tih planova i osnova dužne su da od organa, odnosno organizacije koja vrši djelatnost zaštite prirode pribave podatke o zaštićenim objektima koji se nalaze na odnosnim područjima i njihovo mišljenje o predlogu plana, odnosno osnova i da to mišljenje prilože uz plan, odnosno osnove prije njihovog usvajanja.

Clan 46.

Iskopavanje i istraživanje objekta koji ima svojstvo zaštićenog objekta može da se vrši samo na osnovu dozvole nadležnog zavoda.

Dozvola iz stava 1. ovog clana izdaje se naucnoj ili strucnoj organizaciji, a može da se izda i drugoj organizaciji ako ispunjava uslove predvidene ovim zakonom.

Dozvola iz stava 1. ovog clana može da se izda samo ako je prethodno donesen osnovni plan za izvođenje radova i ako su obezbijedena finansijska i tehnicka sredstva i strucni kadrovi za izvođenje radova kao i sredstva za konzervaciju i restauraciju objekata.

U dozvoli iz stava 1. ovog clana određuje se lokalitet na kojem se mogu vršiti radovi, obim i način izvođenja radova i vrijeme i uslovi za njihovo izvođenje.

Poslije izvršenog iskopavanja i istraživanja imalac dozvole dužan je da u roku od tri mjeseca nakon završetka radova dostavi Republickom zavodu izvještaj o rezultatima radova.

Clan 47.

Republicki zavod rješenjem određuje smještaj i nosioca prava korišćenja na objektu koji ima svojstvo zaštićenog objekta nadenog prilikom iskopavanja ili istraživanja.

Clan 48.

Za preduzimanje bilo kakve radnje koja može prouzrokovati geomorfološke ili biološke promjene kao i promjene oblika ili izgleda zaštićenog objekta ili narušiti njegov integritet potrebna je prethodna dozvola nadležnog zavoda, ako posebnim zakonom nije drugacije uređeno.

Kao radnje iz stava 1. ovog clana smatraju se narocito: lomljenje, oštećenje, uništavanje, sjecenje, otkopavanje, nasipanje, zagađivanje i unošenje novih biljnih i životinjskih vrsta u zaštićeni objekat ili u njegovu neposrednu blizinu.

Prethodna dozvola nadležnog zavoda potrebna je i za isticanje oznaka, reklama, natpisa, objava kao i za vršenje restauracije i konzervacije i drugih slicnih radova na zaštićenom objektu.

Gradevinska dozvola za izvođenje radova može se izdati samo ako postoji dozvola iz stava 1. ovog clana.

Clan 49.

Ako se imalac dozvole iz clana 46. ovog zakona pri obavljanju radnji ne pridržava propisanih ili naredenih mjera za održavanje zaštićenih objekata, nadležni zavod može obustaviti dalje radove, a u slučaju opasnosti za zaštićeni objekat i oduzeti dozvolu.

Clan 50.

Ako se u toku izvođenja građevinskih i drugih radova naide na objekte za koje se osnovano pretpostavlja da su objekti prirode koje treba zaštititi, organizacija udruženog rada ili lice koje neposredno izvodi radove, dužno je da o tome bez odlaganja obavijesti opštinski organ uprave nadležan za poslove zaštite prirode, koji će o tome obavijestiti Republicki zavod, kao i da preduzme potrebne mjere da se do dolaska na teren lica ovlaštenog od Republickog zavoda nalaz ne ošteti ili ne uništi, odnosno da se sacuva na mjestu i u položaju u kome je otkriven.

Ako postoji neposredna opasnost oštećenja objekta iz stava 1. ovog člana, opštinski organ uprave nadležan za poslove zaštite prirode može rješenjem privremeno obustaviti radove do donošenja rješenja od strane Republickog zavoda i preduzeti druge mjere za obezbjeđenje takvog objekta.

Republicki zavod može donijeti rješenje kojim se privremeno zabranjuje izvođenje građevinskih i drugih radova na zemljištu na kome se nalaze ili se pretpostavlja da se nalaze objekti prirode koje treba posebno zaštititi.

Rješenje iz stava 3. ovog člana donosi se u roku od pet dana od prijema obavještenja o nalazištu.

Privremena zabrana izvođenja građevinskih radova ne može biti duža od 30 dana. U slučaju da zemljište predstavlja narocito važno nalazište objekata prirode koje treba posebno zaštititi, Republicki zavod će predložiti organu koji je dao užu lokaciju objekta koji se izgrađuje da izmijeni svoje rješenje.

Član 50a

Investitor je dužan da prilikom izvođenja građevinskih i drugih radova obezbijedi sva potrebna sredstva za zaštitu objekata prirode koji bi tim radovima mogli biti ugroženi.

Član 51.

Zaštićeni pokretni objekti ne mogu se izvoziti niti iznositi u inostranstvo.

Izuzetno, pojedini zaštićeni objekat može se izvesti, odnosno iznijeti u inostranstvo samo na osnovu dozvole republickog organa uprave nadležnog za poslove kulture.

Republicki organ uprave nadležan za poslove kulture izdaje dozvolu iz stava 2. ovog člana po prethodno pribavljenom mišljenju Republickog zavoda.

Republicki organ uprave nadležan za poslove kulture može odrediti da Republicki zavod izdaje dozvolu iz stava 2. ovog člana za određene vrste zaštićenih objekata.

Ako je zaštićeni objekat porijeklom iz druge socijalističke republike ili socijalističke autonomne pokrajine prije izdavanja dozvole za izvoz, odnosno iznošenje u inostranstvo,

pribavice se i mišljenje nadležnog organa, odnosno organizacije te socijalističke republike, odnosno socijalističke autonomne pokrajine.

V. ORGANIZACIJA I ORGANI KOJI VRŠE DJELATNOST ZAŠTITE PRIRODE

Clan 52.

Zavod mogu osnovati samoupravna interesna zajednica kulture, opštine i Republika.

Više osnivača može osnovati zajednički zavod.

Ako zavod osnivaju dva ili više osnivača, njihova međusobna prava i obaveze ureduju se samoupravnim sporazumom, a njihova prava i obaveze prema zavodu u osnivanju - aktom o osnivanju.

Clan 53.

Uslovi za osnivanje i rad zavoda su:

- obezbijeden stručni kadar;
- obezbijedena odgovarajuća oprema;
- obezbijedene prostorije za vršenje djelatnosti;
- obezbijedena sredstva za osnivanje i početak rada.

Bliži propis o stručnom kadru, prostorijama i opremi iz stava 1. ovog člana donosi funkcioner koji rukovodi republičkim organom uprave nadležnim za poslove kulture.

Clan 54.

Osnivač zavoda dužan je da prije donošenja akta o osnivanju razmotri i usvoji elaborat o društvenoj opravdanosti osnivanja zavoda i pribavi saglasnost nadležne samoupravne interesne zajednice kulture.

Clan 55.

Zavod može početi da vrši svoju djelatnost kad republički organ uprave nadležan za poslove kulture utvrdi da ispunjava propisane uslove iz člana 53. ovog zakona.

Ukoliko zavod prestane da ispunjava neki od propisanih uslova organ iz stava 1. ovog člana poziva ga da ispuni te uslove u određenom roku.

Ako zavod ne ispuni te uslove u određenom roku, organ iz stava 1. ovog člana obustavice vršenje njegove djelatnosti i predložiti osnivaču da ga ukine.

Clan 56.

Zavod se ukida ako:

- ne obavlja djelatnost za koju je osnovan;
- ne ispunjava uslove iz clana 53. ovog zakona.

Akt o ukidanju zavoda donosi osnivač.

Clan 57.

Osnivač je dužan da prije donošenja akta o ukidanju zavoda pribavi mišljenje zavoda čije se ukidanje predlaže, nadležne samoupravne interesne zajednice kulture i odgovarajuće društveno-političke zajednice.

Clan 58.

Zavod može promijeniti svoju djelatnost uz saglasnost osnivača.

Clan 59.

Opštinski zavod, odnosno meduopštinski zavod:

- proučava zaštitu prirode;
- vodi registar zaštićenih objekata na svom području;
- vodi stručnu evidenciju i dokumentaciju za zaštićene objekte;
- preduzima mjere zaštite prirode za koje je zakonom ovlašten;
- vrši popularizaciju prirode;
- pruža pomoć imalcima zaštićenih objekata u čuvanju i održavanju tih objekata prirode, naročito davanjem stručnih mišljenja, ukazivanjem na potrebu njihove konzervacije i vršenje ekspertize u cilju određivanja mjera za održavanje zaštićenih objekata;
- vrši i druge zakonom određene poslove u oblasti zaštite prirode.

Opštinski, odnosno meduopštinski zavod može da vrši i ove poslove:

- istraživanje u oblasti zaštite prirode i

- objavljivanje rezultata svojih radova u stručnim časopisima i drugim stalnim i povremenim publikacijama i putem štampe i drugih sredstava informisanja.

Clan 60.

Republički zavod:

- proučava zaštitu prirode;
- predlaže mjere državnim organima i imaocima zaštićenih objekata u vezi sa zaštitom objekata prirode;
- vrši istraživanja u cilju iznalaženja stvari koje imaju svojstva zaštićenog objekta;
- izrađuje projekte za izvođenje radova na konzervaciji i restauraciji zaštićenih objekata;
- izvodi radove na konzervaciji i restauraciji zaštićenog objekta;
- vrši neposredan stručni nadzor nad izvođenjem radova na konzervaciji i restauraciji zaštićenih objekata i nad sprovođenjem tehničko-zaštitnih i drugih mjera radi posebne zaštite zaštićenih objekata;
- pruža pomoć imaocima zaštićenih objekata u njihovom čuvanju i održavanju, naročito davanjem stručnih mišljenja, ukazivanjem na potrebu njihove konzervacije i vršenjem ekspertiza u cilju određivanja mjera za održavanje zaštićenih objekata;
- izrađuje planove i programe zaštite i unapređivanja zaštićenih objekata;
- stara se o unapređivanju zaštite prirode u Republici;
- stara se o stručnom usavršavanju kadrova koji rade na zaštiti prirode;
- priprema i izdaje stručne publikacije u kojima obrađuje pitanja zaštite prirode i objavljuje rezultate svojih radova u ovim publikacijama ili štampi i drugim sredstvima javnog informisanja;
- vrši i druge poslove u oblasti zaštite prirode određene ovim zakonom.

Clan 61.

Republički zavod vrši poslove koji su stavljeni u nadležnost opštinskog, odnosno meduopštinskog zavoda, ako ovi zavodi nijesu osnovani.

Nadzor nad zakonitošću rada Republičkog zavoda vrši republički organ uprave nadležan za poslove kulture.

Clan 61a

Republički zavod može za potrebe pravnih i fizičkih lica davati stručna mišljenja o investiciono-tehničkoj dokumentaciji i prostorno-planskim aktima u pogledu mjera zaštite prirode koja ovi akti treba da sadrže, kao i raditi studije i projekte zaštite prirode i vršiti preparatorske i druge usluge putem slobodne razmjene rada, uz naknadu, ako u smislu ovog zakona ne daje salasnost odnosno stručno mišljenje na takve akte.

Visinu naknade iz stava 1. ovog clana utvrđuje organ upravljanja Republičkog zavoda sa predstavnicima društvene zajednice.

Clan 62.

Radi potpunijeg uključivanja građana, organizacija udruženog rada, samoupravnih interesnih zajednica, društveno-političkih i drugih organizacija u poslove zaštite prirode, mogu se za jedan ili više zaštićenih objekata obrazovati odbori za njihovu zaštitu, kojima se povjerava vršenje određenih poslova zaštite objekata prirode.

Clan 63.

Odbor za zaštitu jednog ili više zaštićenih objekata obrazuje skupština opštine, na predlog opštinskog organa uprave nadležnog za poslove zaštite prirode, na čijoj se teritoriji nalazi zaštićeni objekat.

Odbor čine članovi koje imenuje skupština opštine i delegiraju zainteresovane organizacije udruženog rada, mjesne zajednice, samoupravne interesne zajednice, društveno-političke organizacije, udruženja i druge organizacije u opštini.

Sredstva i druge uslove za rad odbora obezbjeđuje opština koja je obrazovala odbor.

Clan 64.

Cuvanje i održavanje jednog ili više zaštićenih objekata može se povjeriti organizacijama udruženog rada, drugim samoupravnim organizacijama i zajednicama i udruženjima koja imaju uslove da se staraju o zaštiti objekata prirode.

Clan 65.

Po žalbama protiv rješenja koja su donesena u stvarima zaštite prirode rješava u drugom stepenu republički organ uprave nadležan za poslove kulture.

VI. OSTVARIVANJE POSEBNOG DRUŠTVENOG INTERESA

Clan 66.

U upravljanju poslovima od posebnog društvenog interesa u zavodu učestvuju predstavnici odgovarajuće samoupravne interesne zajednice kulture, predstavnici osnivača i zainteresovanih organizacija udruženog rada i drugih samoupravnih organizacija i zajednica (u daljem tekstu: predstavnici društvene zajednice).

Poslovi od posebnog društvenog interesa, u smislu stava 1. ovog člana, su:

- utvrđivanje predloga statuta zavoda;
- donošenje planova i programa rada i razvoja;
- razmatranje rezultata rada zavoda;
- usklađivanje djelatnosti zavoda sa potrebama sredine;
- odlučivanje o promjeni ili proširenju djelatnosti i o statusnim promjenama zavoda;
- imenovanje i razrješenje inokosnog poslovnog organa zavoda.

Statutom zavod određuje se koji organi i organizacije iz stava 1. ovog člana imenuju, odnosno delegiraju svoje predstavnike u organ upravljanja zavoda.

Član 67.

Inokosnog poslovnog organa opštinskog zavoda imenuje organ upravljanja zavoda, uz saglasnost izvršnog organa skupštine opštine.

Inokosnog poslovnog organa meduopštinskog zavoda imenuje organ upravljanja tog zavoda, uz saglasnost izvršnog organa skupštine opštine na čijoj teritoriji meduopštinski zavod ima sjedište.

Inokosnog poslovnog organa Republickog zavoda imenuje organ upravljanja tog zavoda, uz saglasnost Izvršnog vijeća Skupštine Socijalističke Republike Crne Gore.

Član 68.

Skupština opštine potvrđuje odredbe statuta zavoda koje su značajne za ostvarivanje posebnog društvenog interesa u obavljanju djelatnosti zaštite prirode.

Odredbe statuta meduopštinskog zavoda u smislu stava 1. ovog člana potvrđuju skupštine opština na čijoj teritoriji zavod obavlja djelatnost.

Odredbe statuta Republickog zavoda u smislu stava 1. ovog člana potvrđuje Skupština Socijalističke Republike Crne Gore.

VII. KAZNENE ODREDBE

Clan 69.

Ko ošteti ili uništi zašticeni objekat kaznice se za krivicno djelo novcanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

Ako je zbog djela iz stava 1. ovog clana nastupila znatna šteta ili ako je djelo ucinjeno u namjeri da se zašticeni objekat ošteti ili uništi, uciniac ce se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

Clan 70.

Ko prilikom iskopavanja, istraživanja, izvođenja drugih radova ili na drugi nacin neovlašceno prisvoji iskopane ili nadene predmete koji predstavljaju prirodnu rijetkost kaznice se za krivicno djelo zatvorom od tri mjeseca do pet godina.

Clan 71.

Ko bez dozvole nadležnog organa izveze ili iznese u inostranstvo zašticeni objekat, odnosno ko pokuša da ga izveze ili iznese, kaznice se za krivicno djelo kaznom zatvora do jedne godine.

Clan 72.

Novcanom kaznom od desetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Republici kaznice se za prekršaj organizacija udruženog rada, druga samoupravna organizacija ili zajednica ako:

- 1) bez dozvole nadležnog organa vrši iskopavanje, odnosno istraživanje, konzervatorske, restauratorske i druge radove na zašticenom objektu (clan 46);
- 2) odbije da ucini dostupnim javnosti zašticeni objekat (clan 36);
- 3) odbije da preda zašticeni objekat staratelju (clan 30).

Za prekršaj iz stava 1. ovog clana kaznice se i odgovorno lice u organizaciji udruženog rada ili drugoj samoupravnoj organizaciji i zajednici novcanom kaznom od jedne polovine do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Za prekršaj iz stava 1. tacka 1. ovog clana kaznice se gradanin novcanom kaznom od jedne polovine do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici ili kaznom zatvora do 20 dana.

Za prekršaj iz stava 1. tac. 2. i 3. ovog clana kaznice se gradanin novcanom kaznom od jedne polovine do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Clan 73.

Novcanom kaznom od desetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Republici kaznice se za prekršaj organizacija udruženog rada, druga samoupravna organizacija ili zajednica ako:

- 1) pri izgradnji investicionih objekata u prirodnoj sredini ne preduzme odgovarajuće mjere zaštite (clan 9. stav 1);
- 2) postupa suprotno odredbama clana 26. st. 3. i 4;
- 3) zanemari zaštitu, cuvanje i održavanje zaštićenog objekta ili ne izvrši propisane ili naredene mjere za njegovu zaštitu i održavanje (clan 28);
- 4) bez dozvole ili suprotno datoj dozvoli vrši bilo kakve radove, isticke reklame, postavlja natpise ili objave na zaštićenom objektu (clan 48. stav 3);
- 5) ne dopusti da se na zaštićenom objektu izvrši dozvoljena radnja (clan 35).

Za prekršaj iz stava 1. ovog clana kaznice se i odgovorno lice u organizaciji udruženog rada, drugoj samoupravnoj organizaciji ili zajednici novcanom kaznom od jedne polovine do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

Za prekršaj iz stava 1. tac. 2, 3, 4. i 5. ovog clana kaznice se gradanin - imalac zaštićenog objekta novcanom kaznom od jedne polovine do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici.

VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Clan 74.

Objekti prirode proglašeni, odnosno stavljeni pod zaštitu po propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu ovog zakona smatraju se zaštićenim u smislu odredaba ovog zakona.

Clan 75.

Republički zavod dužan je da svoje samoupravne opšte akte i rad uskladi sa odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Clan 76.

Funkcioner koji rukovodi republičkim organom uprave nadležnim za poslove kulture donijee bliže propise na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Clan 77.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti prirode ("Službeni list NRCG", br. 17/61 i "Službeni list SRCG", br. 12/65).

Clan 78.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Socijalisticke Republike Crne Gore".